

25 FRÅGOR OCH SVAR
OM
KATOLSK TRO

Innehållsförteckning

1. Vem är Gud?
2. Vem är Jesus?
3. Vad är Kyrkan?
4. Tillber katoliker Maria?
5. Är allt som står i Bibeln bokstavligen sant?
6. Varför behövs påven?
7. Om Gud finns, varför finns det så mycket ont?
8. Varför går katoliker till bikt?
9. Hur går en katolsk gudstjänst till?
10. Varför har Katolska kyrkan inte några kvinnliga präster?
11. Vad gör munkar och nunnor?
12. Vad är helgon?
13. Hur gör man när man ber?
14. Vad skiljer Katolska kyrkan från de kyrkor som bildades efter reformationen?
15. Vad tycker Katolska kyrkan om andra religioner?

16. Varför är Katolska kyrkan mot abort?
17. Får man inte använda preventivmedel ens om det kan stoppa hiv/aids?
18. Vad säger Katolska kyrkan om homosexualitet?
19. Får katoliker skilja sig?
20. Vad gör Katolska kyrkan för de fattiga i världen?
21. Är det sant att Katolska kyrkan är rik?
22. Har djur samma värde som människor?
23. Vad händer efter döden?
24. Vad är det absolut viktigaste för en katolik?
25. Om jag vill bli katolik, hur gör jag då?

1 Vem är Gud?

Gud är större än vi kan förstå, vårt språk räcker inte till för att fånga in hans verklighet. Gud har skapat hela universum, allt från planeter och galaxer till minsta lilla växt och blomma här på jorden och, inte minst viktigt, de unika personer som är du och jag. Det är svårt att beskriva hur Gud är, men vi kristna tror att han är fullkomligheten, han är sanningen och kärleken. Inom Gud finns relation, rörelse och utgivande. Gud är en enda Gud men i tre personer: Fadern, Sonen och den helige Ande. Genom Guds kärlek dras vi in i Treenighetens gemenskap.

Gud älskar oss och söker en personlig relation till oss. Han är den som står oss närmast. Gud kan vi vända oss till med allting: både när vi är glada och när vi känner oss ledsna och svikna. Han ger aldrig upp om oss, så länge vi lever är det aldrig för sent för någon enda människa att börja älska Gud tillbaka och lita på hans kärlek.

Är Gud då en "han", eller kan man tala om Gud som "hon"? Det kan man förstås, men Katolska kyrkan gör som Jesus och talar om Gud som "Han" och "Fader". Men vi får aldrig glömma att Gud är större än vi

människor kan fatta och inte bunden av kön eller etnisk tillhörighet.

2. Vem är Jesus?

Jesus från Nasaret är en historisk person som levde i det av romarna ockuperade Palestina för 2000 år sedan. Genom sina handlingar, sina relationer och sin undervisning förde han människorna närmare Gud. Gud som Jesus visar för oss är en Gud som förlåter, som botar och som älskar. Hans liv kom att innebära befrielse och upprättelse för många. Mötet med honom väckte också önskan om att ändra inriktning i livet. Jesus gjorde det möjligt för människor att erfara Guds närvaro. Katoliker, liksom andra kristna, tror att Jesus kom från Gud. Vi tror att han är både sann Gud och sann människa. Genom Jesus, som är Guds Son, har Gud blivit en broder och medmänniska för oss, han har visat oss både Guds och människans sanna ansikte.

Kristna tror att Jesus, som vi också kallar Kristus (= "den smorde", den av Israels folk efterlängta Messias, räddaren) kom till världen för att återge oss den fulla gemenskapen med Gud, vår Fader. Den ursprungliga harmoni som funnits i världen hade gått förlorat genom synden. Människor

hade svårt att lita på och förstå Guds godhet. Vår förmåga att välja det goda hade skadats och lidande och död kom in i människans liv. Det är Kyrkans tro att Gud blivit människa för att befria oss från det onda. Jesus blev dömd till döden genom korsfästelse. De första kristna vittnade om att han uppstått igen. Hans död och uppståndelse fullbordar människans slutliga räddning. Jesu uppståndelse är den viktigaste sanningen i vår tro på Kristus. Genom att Jesus Kristus uppstod från graven vet vi att han besegrat döden. Genom sin Ande fortsätter han att leva med oss och ger oss evigt liv.

3 Vad är Kyrkan?

Vi tror att Jesus själv grundade Katolska kyrkan, och att han aldrig överger henne. Katolska kyrkan är alla döpta som följer Jesus och som är förenade under påvens och biskoparnas ledning. Katolska kyrkan är världens i särklass största samfund, den är spridd över hela världen med över en miljard medlemmar.

Med Jesus Kristus som grundare gör Kyrkan som gemenskap under påven anspråk på att stå för det som är sant och riktigt. Kyrkan består av människor och som vi vet är ingen människa perfekt. Det betyder inte att hela

Kyrkan som sådan har fel i sak, men de enskilda människor som gjort fel måste be om förlåtelse eftersom de skadat andra.

För att hjälpa och leda Kyrkan, sände Jesus den helige Ande, som vi också kallar Hjälparen och Tröstaren. Den helige Ande leder oss och Kyrkan rätt. Med Kyrkan menar man ibland den lilla lokala församlingen och ibland den världsvida Kyrkan. Men varje katolsk församling i minsta lilla by i världen är en del av samma Katolska kyrka. Ordet "katolsk" betyder "universell", alltså något som finns överallt och som välkomnar alla, inte bara några få utvalda.

Det var Katolska kyrkan som införde kristendomen i Sverige. Men efter reformationen blev det förbjudet att vara katolik. Successivt tilläts Katolska kyrkan att verka igen i vårt land. I dag lever omkring 100 000 katoliker i Sverige, varav många har sina rötter i andra länder.

4 Tillber katoliker Maria?

Marias plats i katolsk tradition missförstås ofta. Katolikerna tillber inte Maria (men de ber om hennes förbön). Tillbedjan tillkommer bara Gud.

Katolikerna har stor vördnad för Maria, eftersom hon fick den största uppgift en människa kunde få. Maria gav Jesus en kropp och då kom han in i mänsklighetens historia. Ingen större värdighet har någonsin givits en människa.

Denna värdighet tvingades inte på henne. Den var beroende av hennes frivilliga ja. I Bibeln berättas om hur Maria svarade Gud: "Jag är Herrens tjänarinna. Må det ske med mig som du har sagt" (Luk 1:38). Tack vare Marias tillitsfulla svar på Guds kallelse är hon ett föredöme för varje kristen. Som Jesu mor var hon den första att överlämna sig helt åt honom och ställa sig i hans tjänst.

Katolikerna ser Maria som sin andliga mor. Precis som jag kan be en medmänniska om förbön kan jag be Maria om förbön: "Be för oss syndare nu och i vår dödsstund."

5 Är allt som står i Bibeln bokstavligt sant?

Bibeln är grundläggande för katoliker, här möter vi Guds ord. I Bibeln ger Gud oss kunskap om sig själv och sin vilja för oss. Bibeln är inspirerad av den helige Ande. Men Bibeln är också skriven av människor utifrån sina speciella förutsättningar. Vi

ser inte på Bibeln som om den vore en bok i naturvetenskap. Inte allt som står i Bibeln är bokstavligen sant. Ta till exempel skapelseberättelsen i början av Bibelns första del, Gamla testamentet (GT), där det sägs att allt skapades på sex dagar. Vi menar att det är en vacker poetisk skildring av att Gud har skapat hela universum. Men vi behöver inte tro att det har gått till precis så som det står.

Bibeln är inte en bok utan ett helt bibliotek. Där finns olika slags texter. En del är historiska, andra är symboliska. En del är vacker poesi. Många är fantastiska skildringar av vad det innebär att vara människa. Höga Visan i GT anses vara en av de vackraste kärleksskildringar som någonsin skrivits. I Psaltaren, Ordspråksboken, Jobs bok och Predikaren finns underbara texter om människans villkor på gott och ont. Nya testamentet (NT), Bibelns andra del, handlar om Jesus och de första kristna. Vi katoliker menar att evangelierna tillförlitligt berättar vad Jesus sa och gjorde.

De äldsta bibeltexterna i GT har tillkommit för flera tusen år sedan och att de yngsta texterna i NT är skrivna före år 100 efter Kristus. Det betyder att vi måste försöka förstå i vilket sammanhang de skrevs. Vi

katoliker menar också att Bibeln måste läsas i ljuset av hur Kyrkan genom två årtusenden har tolkat den. Var och en av oss bör läsa Bibeln, men samtidigt är det viktigt att komma ihåg att det är Kristus som är kristendomens centrum, inte Bibeln. Troligen började man skriva ner det Jesus sagt och gjort ganska tidigt men det dröjde några decennier innan olika personer i den tidiga Kyrkan sammanställde allt i evangelierna. Kyrkan och den muntliga traditionen fanns alltså före Nya testamentet. Det var också Kyrkan som avgjorde vilka texter som skulle finnas i Bibeln. De texter som blev NT var spridda i hela den då existerande Kyrkan och skulle kunna dateras tillbaka till apostlarna och lärjungar i apostlarnas närhet. Den siste av Jesu tolv lärjungar, Johannes, avled, ca år 90. Därför faller alla de texter som kallas gnostiska, exempelvis Evangelium enligt Judas/Maria Magdalena/Thomas bort eftersom de, tvärtemot vad många tror, skrevs långt efter texterna i Nya testamentet.

6 Varför behövs påven?

Påven är Kyrkans ledare och en synlig symbol för Kyrkans enhet. Det behövs en person som kan hålla ihop en världsvid Kyrka. Det var Jesus själv som gav

förtroendet till en av sina apostlar att vara ledare för den unga Kyrkan. I evangeliet står det att Jesus sa till Petrus "Du är den klippa på vilken jag ska bygga min Kyrka" (jfr Matt 16:18). Senare sa Jesus till Petrus: "Var en herde för mina får" (Joh 21:17) med vilket han menade att Petrus skulle leda och stödja den kristna gemenskapen. Jesus vill alltså att det ska finnas någon som har ett särskilt uppdrag att leda och hålla ihop Kyrkan. Petrus reste senare till Rom där han led martyrdöden, det vill säga han blev dödad för sin tros skull.

Påvarna är aposteln Petrus efterträdare, de har samma ansvar som Petrus hade för att tron hålls levande och inte får fel innehåll. Påven är biskop av Rom, och han leder Kyrkan i gemenskap med de andra katolska biskoparna.

Inga viktiga beslut om Kyrkans verksamhet och lära kan fattas utan att påven har sista ordet. Men han kan inte fatta beslut som går emot Kyrkans lära. Det betyder inte att påven lägger sig i allt som görs till exempel i Katolska kyrkan i Sverige. Stora frågor som rör alla katoliker överallt, exempelvis hur man firar gudstjänst, måste påven och alla biskopar vara med och bestämma om. För oss katoliker är påven symbolen för att vi,

trots den stora mångfalden är *en* gemenskap, och framförallt på att Gud, genom sin helige Ande leder sin Kyrka och aldrig överger henne.

Genom historien har påvarna haft en betydande kulturell och historisk roll. Exempelvis var det påven Sixtus den IV som grundade Nordens första universitet i Uppsala, år 1477. Påven Johannes Paulus II besökte Sverige 1989. Påven är idag en allmän erkänd talesman för rättvisa, fred och människans värdighet. Han påminner oss också om att vårt liv är betydligt större än bara det materiella.

7 Om Gud finns, varför finns det så mycket ont?

En hel del av det lidande vi människor drabbas av orsakas utan att vi människor kan göra så mycket åt det. Det kan vara sjukdomar, vulkanutbrott och jordsbävningar. Visserligen kan en del naturkatastrofer förklaras av att vi skövlut naturen i stället för att vårda den. Men att vi på olika sätt drabbas av fysiskt ont verkar ändå på något sätt höra till livet som det nu är. Gud tillåter att det sker, ibland kan vi se att det ändå kan leda till något positivt, men förstås inte alltid.

Ett annat sorts problem är det lidande som drabbar oss till följd av människans eget fria val. Det hänger ihop med arvsynden, det vill säga människans benägenhet att synda och att ibland välja det onda i stället för det goda. Vi kan tänka på den ondska som Stalin och Hitler var skyldiga till, men också allt det lidande som vi dagligen utsätter vår nästa för genom att sätta oss själva först. Den medvetna synden drabbar ofta andra människor, men den drabbar alltid oss själva. Vi förlorar något av vår mänsklighet och vår naturliga gemenskap med Gud när vi medvetet handlar mot hans vilja.

Det är viktigt att komma ihåg att Gud aldrig vill det moraliskt onda. Han är aldrig orsak till att det onda sker. Men han tillåter det. Han respekterar vår frihet att välja, även när vi väljer fel. På ett hemlighetsfullt sätt kan han göra det bästa av det.

I Gamla testamentet läser vi om Josef som blivit såld som slav av sina bröder. Till slut blir Josef faraos medarbetare, aktad och älskad av många. Också hans familj och släkt får hjälp genom att Josef kommit till Egypten. När hans bröder ber honom om förlåtelse säger han: "Ni ville mig ont, men Gud har vänt det till något gott" (1 Mos 50:20).

Genom att bli människa i Jesus Kristus har Gud visat sin vilja att inte låta lidandet få ha sista ordet.

8 Varför går katoliker till bikt?

Att be om Guds förlåtelse kan man göra överallt och när som helst. I början av varje mässa ber katoliker om syndernas förlåtelse. Många katoliker tar med sina fel och tillkortakommanden även i sin aftonbön.

Katoliker är förpliktade att bikta för en präst om de vet att de har begått en allvarlig synd genom vilken de av fri vilja skilt sig från Gud. Men det är vanligt att katoliker biktar mer eller mindre regelbundet även om de inte har något så allvarligt att bekänna.

Det finns tre orsaker till att de gör det. För det första: Jesus gav sina apostlar makt att förlåta synder. Det är katolsk tro att senare tiders präster och biskopar har samma uppgift. Det är så Gud meddelar sig med oss – genom synliga tecken. Vi är kött och blod, vi behöver möta Gud så konkret som möjligt. Genom prästen som handlar i Jesu person får vi Guds förlåtelse.

För det andra: bikten – som också kallas försoningens sakrament - försonar oss inte

bara med Gud, utan också med Kyrkan. Synden skadar gemenskapen. Precis som ett gräl mellan två personer kan förstöra hela stämningen på en tillställning, så påverkar en människas synd alla de andra – även om vi inte alltid förstår hur. Att bikta för en präst, som får representera Kyrkan och Kristus, ger uttryck för vår sorg och önskan att försona oss med våra medmänniskor.

För det tredje: prästen har ofta möjlighet att råda och uppmuntra den biktande så att han eller hon upplever stöd i sin livssituation.

Att man ångrar sig är en förutsättning för förlåtelse. Prästen får inte berätta för någon vad han hört i bikt, skulle han göra det kan han bli avstängd. Alla är välkomna till att ha ett personligt samtal med en präst. Men bikten är ett sakrament som du måste vara katolik för att få ta emot.

9 Hur går en katolsk gudstjänst till?

Det finns olika slags gudstjänster, men den allra viktigaste gudstjänsten i Katolska kyrkan är mässan. I mässan samlas de kristna för att tacka Gud, be och ta emot Kristus. Vi firar mässan på Jesu eget uppdrag. Vid den sista måltiden, då Kristus förvandlade bröd och vin till sin egen kropp

och sitt eget blod, bad han lärjungarna att fira denna måltid till minne av honom. Mässan firas varje dag men särskilt högtidligt på söndagar och fester som jul och påsk. Innan mässan samlas människorna i kyrkan. Oftast ber man för sig själv en kort stund. Mässan på söndagar och högtider har följande moment:

- När prästen kommer in, då står hela församlingen upp och sjunger en psalm.
- Vi gör korstecknet tillsammans – i Faderns och Sonens och den helige Andes namn – därefter bekänner vi att vi gjort fel, syndat – i tankar, ord, gärningar och underlåtelse. Underlåtelse är allt det som jag borde ha gjort men inte har gjort.
- Sedan sjunger vi en lovsång (latin: "gloria"), som är ett sätt att uttrycka hur fantastisk Gud är och hur tacksamma vi är mot honom. Mässans inledning avslutas med att prästen ber en bön (kollektbönen) i allas namn.
- Mässan har två huvuddelar. I den första delen läser vi texter ur Bibeln. Den sista läsningen är alltid ur evangeliet. Sedan lyssnar vi till

predikan då texterna förklaras för oss och hur de ska tillämpas i våra liv.

- Så börjar den andra delen av gudstjänsten, som når sin höjdpunkt då bröd och vin förvandlas till Kristi kropp och blod. Vi ber Fader vår och önskar varandra Guds frid. När vi i kommunionen tar emot Kristi kropp och blod, tar vi emot Kristus själv – och visar för världen att vi delar Kyrkans tro att Kristus är Guds Son och världens Frälsare.
- Gudstjänsten avslutas med att vi tar emot Guds välsignelse och att vi tackar honom.

Alla är välkomna att delta i en katolsk mässa, men det är bara de som tillhör Katolska kyrkan som kan ta emot kommunionen, Kristi kropp och blod. I samband med kommunionen är icke-katoliker välkomna att gå fram och ta emot en välsignelse, genom att man lägger höger hand på vänster axel.

10 Varför har Katolska kyrkan inte några kvinnliga präster?

I evangelierna kan vi läsa att Jesus hade många lärjungar, både kvinnor och män. Bland dem valde han själv ut tolv män som fick i uppdrag att predika och på ett särskilt

sätt förvalta kunskapen om honom. Vi kallar dem för apostlar och biskoparna är deras efterträdare. Prästerna är biskoparnas medarbetare, de har del i Kristi uppdrag att förkunna evangeliet, ta hand om de troende och fira gudstjänst. Genom sin vigning får de handla i Kristi namn. Jesus själv valde alltså ut män för detta uppdrag, och Katolska kyrkan och de ortodoxa kyrkorna har sedan dess fortsatt att göra så och anser inte att hon kan ändra något som Jesus själv beslutade om sin Kyrka. Det betyder inte att män är mer värda än kvinnor, eller att kvinnor inte kan ha viktiga uppdrag i Kyrkan. Många kvinnor arbetar i Kyrkan och har stort inflytande över vad som händer och sker både i den lokala församlingen, på stiftsnivå och i den världsvida Kyrkan.

11. Vad gör munkar och nunnor?

Munkar och nunnor (eller bröder och systrar) har vigtt sitt liv åt Gud. Deras kallelse innebär att de lovar att leva i avhållsamhet (=kyskhet), att bara ha gemensam egendom och att lyda sina överordnade. Att leva i kloster är ett engagemang för hela livet. Det liv som systrar, bröder och vissa präster lever kallar vi för "ordensliv". Det finns *kontemplativa* ordnar där man lever, ber och arbetar i tystnad i klostret. Där ber man

tillsammans flera gånger om dagen för hela världen, också för dig och mig. Många av dessa kloster har gästhem som munkarna eller nunnorna har hand om. Sedan finns det *aktiva* ordnar, där man ägnar sig åt goda gärningar, till exempel att hjälpa fattiga, undervisa eller vårda sjuka.

De första sjukhem och skolor som uppkom i Sverige på medeltiden drevs av munkar och nunnor. I fattiga länder drivs fortfarande många skolor och sjukhus av systrar och bröder. De kan arbeta i olika organisationer med bistånd eller rättvisa. En del är universitetslärare och forskare. Det var till exempel en munk, Gregor Mendel, som lade grunden till den moderna genetikforskningen och det var munken Dom Perignon som upptäckte hur man gör champagne när han experimenterade för att få bättre hållbarhet på vin!

Munkarnas och nunnornas bön för oss är en viktig uppgift – det är en trygghet att veta att någonstans i världen är det alltid några bröder och systrar som ber att världen ska bli en bättre plats att leva i, om Guds hjälp för oss alla.

12. Vad är helgon?

För katoliker och ortodoxa är helgon personer i himmelen som levt ett liv i stor kärlek och moralisk godhet. Ibland är de officiellt helgonförklarade, men de behöver inte vara det.

Alla människor är kallade att bli helgon, det vill säga att vara det som Gud har tänkt att vi ska vara när han skapade oss. Detta är ofta svårt för oss människor, som gärna sätter oss själva i centrum i stället för Gud. Det är därför det är så beundransvärt att någon verkligen låter Guds kärlek och vilja råda i sitt liv, fullt ut. Därför har vi helgonen som förebilder, kanske kan man till och med kalla dem för våra kristna "hjältar". När man läser om helgonens liv är det slående vilken inre glädje som präglar dem, trots många gånger svåra yttre omständigheter.

Vi katoliker tror att helgonen lever hos Gud efter döden och att de kan be för oss direkt till Gud, på samma sätt som vi ber för varandra här på jorden. Ofta har vi en särskilt nära relation till ett visst helgon, kanske ett helgon vi är uppkallade efter. Han eller hon är som en extra vän i himmelen.

Det främsta helgonet är Jungfru Maria, Guds Moder. Andra kända helgon är Lucia,

Nikolaus och Franciskus av Assisi. Mest känd i Sverige är nog Heliga Birgitta som levde på 1300-talet. Helgon från vår tid är till exempel Maximilian Kolbe som gav sitt liv i nazisternas koncentrationsläger och Moder Teresa från Calcutta, som fick Nobels fredspris 1979.

13. Hur gör man när man ber?

Bön är helt enkelt att samtala med Gud. Vi tackar Gud, lovprisar honom, bekänner våra synder och ber om det vi behöver. På samma sätt som vi samtalar på olika sätt med våra vänner och släktingar kan bön ske på olika sätt. Ofta gör vi det med egna ord, men ibland ber vi böner ur någon bönbok: det är ett sätt att få hjälp av andra människors erfarenheter av hur man talar med Gud och får kontakt med honom.

Gud hör och förstår våra böner, men vi människor måste kanske anstränga oss för att höra och förstå hur Gud svarar. Det är inte säkert att det blir så som vi själva tänkt, precis som när vi talar med en människa. Ibland förstår vi inte förrän ett tag efteråt att "aha, det var det som var svaret på min bön". Ibland är bön bara frågor, ibland ilska, ibland ett sätt att jublande tala om för Gud hur mycket vi tycker om honom

och hur tacksam man är över allt gott han gör. Men bön är inte bara ord. Bön kan vara utan ord, att bara sitta alldeles stilla, andas djupt och lugnt och lyssnar inåt efter Guds röst. Det kallas för kontemplation och är något som kristna ägnat sig åt i snart två tusen år. Kyrkans officiella bön, som gudstjänstfirande gemenskap, kallas för liturgi.

Bön är inte att försöka påverka Gud att göra det som vi vill, då ägnar man sig åt magi. Att be är att vara öppen för att själv formas av Gud. Be kan man göra var och när som helst, inte bara i Kyrkan eller med knäppta händer på kvällen innan man ska sova. Be kan man göra när man är ute och går, när man är i skolan eller på jobbet, eller är bland sina vänner. Det behöver inte alls vara långt: "Gode Gud hjälp mig att säga det som är rätt"; "Gud tack för att det gick så bra på provet"; "Jesus var med mig när alla andra är dumma och inte förstår". Det är väldigt enkelt och kräver ingen speciell förkunskap eller utbildning eller intelligensnivå för att be; det är något alla kan göra.

14. Vad skiljer Katolska kyrkan från de kyrkor som bildades efter reformationen?

Den reformatoriska rörelsen uppstod på 1500-talet genom att man reagerade mot saker som man tyckte var fel i den Katolska kyrkan i slutet av medeltiden. Efterhand bildades flera oberoende nationalkyrkor som inte erkänner påven som sin ledare, bland dem den lutherska kyrkan i Sverige, Svenska kyrkan.

I många av de viktiga sakerna är katoliker och protestanter helt överens. Vi tror alla att Jesus är Guds Son och världens Frälsare, och att alla som tror på honom ska ha evigt liv. Katolska kyrkan menar att hon är den Kyrka som Jesus själv grundade och som har funnits bevarad genom två årtusenden under ledning av aposteln Petrus efterträdare, påven i Rom. Katolska kyrkan är en enda Kyrka fastän spridd över hela jorden. Trots att vissa saker kan vara ganska olika är det ändå samma Kyrka som firar gudstjänst på samma sätt, som ber samma böner osv. Om en katolik flyttar från Sverige till USA eller Brasilien är det samma Kyrka man kommer till, vilket skapar en stark känsla av gemenskap världen över. Kyrkan hålls ihop av att alla biskopar i hela världen

utes av påven i Rom och därför garanterar att den katolska tron är densamma världen över.

En skillnad är att Jungfru Maria och helgonen har en viktigare roll i katolska kyrkor. Prästerna i den Katolska kyrkan får inte gifta sig, utan ska leva i celibat. Ett undantag är att präster i de katolska orientaliska kyrkorna (från Mellanöstern) får gifta sig. Ända sedan 300-talet har det funnits både munkar och nunnor och klosterväsendet är en viktig del av det andliga livet. Katolska kyrkan vill att alla kristna ska kunna bli en enda gemenskap igen, så som det var från början. Därför samtalar vi och ber med andra kristna, så kallad ekumenik. Ibland verkar det svårt att komma över de skillnader som finns, men det viktiga är att vi delar tron på Kristus och hoppas och ber för att full gemenskap en dag ska bli verklighet.

15. Vad tycker Katolska kyrkan om andra religioner?

Eftersom människan är skapad av Gud har hon genom alla tider naturligt sökt efter spår av honom i sin omvärld. Människan har fysiska behov som att äta och sova och sin nyfikenhet att utforska och förstå hur

världen är beskaffad. På samma sätt har hon ett andligt behov att söka och möta Gud. Belägg för detta finns redan i de allra tidigaste historiska källorna. Människan har alltså ett andligt behov som hon kan fara illa av att inte få uttrycka. Som kristna tror vi att Jesus Kristus givit oss den fulla sanningen om vem Gud är.

Samtidigt erkänner Kyrkan andra religioner i världen i sin strävan att på olika sätt möta människors frågor om livet, döden, och lidandet i vår värld. Den kristna tron härstammar från det judiska folket och genom Gamla testamentet står vi på en gemensam grund. De kristna har därför en särskild närhet till judendomen och tar kraftigt avstånd från alla former för antisemitismen. Kyrkan högaktar även muslimerna, som liksom de kristna tillber den ende Guden, även om de, liksom judarna, inte erkänner Jesus Kristus som hans Son. Både judar, kristna och muslimer härstammar från Abraham, som är vår gemensamme fader i tron.

I hinduismen finns en rikedom av myter och filosofier, i buddhismen eftersträvas ett tillstånd av högre upplysning. Många fler religioner finns i vår värld och Katolska kyrkan förkastar ingenting av allt det

som i dessa religioner är sant och heligt. Med respekt ser katoliker på den fromhet religionsutövare från andra religioner visar. Företrädare för olika religioner brukar träffas och samtala för att förstå varandra bättre. Det kallas för religionsdialog. Samtidigt fortsätter Kyrkan att förkunna Kristus, i vilken människan finner alla religioners fullhet.

16. Varför är katoliker mot abort?

Människan liv är en gåva från Gud, därför är allt liv heligt. Människan blir till som en egen person i den stund som spermie och ägg möts, det så kallade konceptionsögonblicket. Vi menar att människan inte har rätt att avbryta detta liv, utan att livet vilar i Guds hand. Därför säger vi nej till abort, dödshjälp och dödsstraff. Ofta handlar diskussioner om abort om kvinnans rätt till sin kropp, att bestämma över sig själv. Men vem talar för det ofödda barnet, som är en egen person och inte en del av kvinnans kropp? Katolska kyrkan ser det som sin uppgift att ställa sig på den svages sida, det ofödda barnet som har rätt till liv, och vill också ge stöd till kvinnor som, mot svåra odds, vill föda sitt barn. Samhället måste vara sådant att alla barn är välkomna, ingen ska behöva känna sig tvungen att göra abort för att man inte

har råd att ha barn, för att man inte skulle kunna läsa vidare, eller för att ens pojkvän inte vill ha barnet. Idag väljer många att göra abort för att barnet de väntar har ett handikapp. Vem kan avgöra om en annan människas liv är värt att leva?

Med ny teknik öppnar sig nya möjligheter att välja vem som ska få födas eller inte. Det är något Katolska kyrkan tar avstånd ifrån, eftersom vi menar att alla människor har samma värde och därmed rätt till liv oavsett kön och etnicitet eller om man är frisk eller sjuk, vacker eller ful, rik eller fattig. Det finns ingen som är genetiskt perfekt, eller föds under ideala förhållanden, ändå gör vi vårt bästa och kan betyda mycket gott för andra människor.

Ibland kan barnets död accepteras för att rädda den gravida kvinnan. Det sker då både moderns och barnets liv är i fara, och det inte finns något sätt att rädda barnet. Detta är en riktig handlingsprincip, eftersom operationen inte utförs med avsikt att döda barnet (vilket vore en abort), utan tjänar det goda syftet att rädda moderns liv.

17. Får man inte använda preventivmedel ens om det kan stoppa hiv/aids?

Hela poängen med människans sexuella liv är att vi ska dela vår kärlek, ansvarsfullt och hängivet. Sexualitet är mer än kroppslig njutning, det är något stort som berör hela vår varelse. Genom sex kan två människor lära känna varandras innersta mysterium och bli ett. Det är en Guds gåva till oss för att fördjupa vår kärlek och för att kunna ta emot barn. Det ena kan inte skiljas från det andra, då förlorar den sexuella gemenskapen något av sitt djupaste värde. Vi tror att sexuell samvaro hör hemma inom äktenskapet mellan en man och en kvinna. Om man verkligen älskar varandra är man också beredd att i den sexuella samvaron vara öppen för att ett barn blir till. Att använda preventivmedel är lite grann att säga till den andre att man inte vill vara bunden till honom eller henne för resten av livet – för ett gemensamt barn skapar ett livslångt förbund mellan föräldrarna. Kyrkan är emot konstgjorda preventivmedel men tillåter en planering av antal barn genom den så kallade naturliga familjeplaneringen (se rutan).

Vad är naturlig familjeplanering? Gud har skapat människan så, att en kvinna inte alltid kan bli gravid varje gång hon har samlag. I själva verket är det ganska få dagar under en månad som en kvinna kan bli gravid. Om kvinnan lär känna sin kropp väl, kan hon veta precis vilka dagar detta är, och om hon inte vill bli gravid avstår paret från att ha sex de dagarna. Det kallas naturlig familjeplanering och innebär att kvinnan slipper manipulera sin kropp med konstgjorda hormoner. Det kan verka krångligt och svårt, men i en relation där paret älskar och respekterar varandra blir det naturligt och självklart att det är så samvaron fungerar.

Den största anledningen till aids fått en sådan spridning i vissa områden, som i Afrika söder om Sahara, är den utbredda fattigdomen. Fattiga och undernärda människor blir lättare smittade och när man blivit sjuk har man inte råd med mediciner. Fattigdomen gör att en del kvinnor prostituerar sig och genom det blir de både själva smittade och kan föra smittan vidare. Barn som föds av en sjuk mamma kan själva vara smittade. Katolska kyrkan är i många länder den som organisation som gör mest både för att vårda de sjuka och för att hjälpa de barn som förlorat sina föräldrar i aids.

Kyrkan vill ta bort den skam och det tabu som omger sjukdomen och i stället se på de drabbade med barmhärtighet.

När det gäller kondomanvändning och hiv/aids har Kyrkan hittills ställt sig avvisande till kondomer som en lösning på problemet. Eftersom kondomer är dyra kan det aldrig heller bli en lösning annat än för ett fåtal. Det sätt som Kyrkan förespråkar att inte bli smittad är också sådana som inte kostar pengar och är helt säkra mot smitta, nämligen att vara trogen sin partner och att avstå från sex före äktenskapet. Frågan om kondomer i samband med hiv/aids är dock omdebatterad.

18. Vad säger Katolska kyrkan om homosexualitet?

Eftersom Kyrkan menar att sexuell samvaro hör hemma inom äktenskapet mellan en man och en kvinna, så är homosexuella kallade att avstå från sexuella handlingar. Men enligt den Katolska kyrkans lära får homosexuella människor absolut inte diskrimineras. Gud har skapat alla människor och alla människor har samma värde och en unik kallelse att göra Gud känd. Det gäller också homosexuella och därför är det fel att utesluta dem ur gemenskapen på grund av

deras homosexuella läggning. Precis som alla andra måste de försöka låta bli att göra det som enligt Bibeln och Kyrkans samlade erfarenhet är att fela mot Gud. Många homosexuella gör stora tjänster för Gud och Kyrkan på olika sätt och det finns många homosexuella som väljer att bli katoliker, eftersom det är deras övertygelse att det är i Katolska kyrkan som de bäst kan tjäna Gud.

19. Får katoliker skilja sig?

Jesus har klart visat på Guds plan för äktenskapet: det gäller för hela livet. Alltså: ingen skilsmässa (se till exempel Markusevangeliet 10:11-12).

Katolska kyrkan ser äktenskapet som något heligt, något som återspeglar Guds kärlek. Därför är det viktigt att vissa villkor är uppfyllda för att äktenskapet ska ses som giltigt i Kyrkans ögon: parterna måste till exempel ha gift sig av fri vilja (så kallade tvångsäktenskap godkänns inte). De ska ha för avsikt att äktenskapet ska vara livslångt och de ska vara öppna för att ta emot barn. Om dessa villkor inte varit uppfyllda vid äktenskapets ingående, kan man få sitt äktenskap annullerat (eller bättre: ogiltigförklarat). En ogiltigförklaring, som Kyrkan tillåter, är inte samma sak som

skilsmässa. Det är ett fastställande att det från första början aldrig funnits ett äktenskap. Man kan till exempel inte få en annullering bara för att man inte längre är kär.

Om ett katolskt äktenskap går snett, vad finns det då för alternativ att välja mellan? (1) Gifta sig med någon annan utanför Kyrkan, vilket innebär äktenskapsbrott; (2) separera utan omgifte (det är tragiskt men tillåtet, ibland till och med nödvändigt); eller (3) försöka hela det brustna äktenskapet, vilket är det absolut bästa alternativet.

Nästan alla i vårt samhälle har på ett eller annat sätt kommit i kontakt med den tragedi som skilsmässa innebär. Vi måste vara medkännande och förlåtande mot dem som skadats genom skilsmässa, men det är inte medkännande att säga att den är rätt. Kyrkans hållning till skilsmässa är i själva verket medkännande, inte grymt, eftersom katoliker som tror på och följer Kyrkans lära har en livslång garanti i äktenskapet.

Eftersom Kyrkan värdesätter äktenskapet högt ges alltid en noggrann förberedelse av det blivande äktaparet i församlingen. Kyrkan vill att paret ska förstå vad man ger sig in i. I denna "äktenskapsskola" får det unga paret hjälp att stödja varandra i att leva i en livslång kärlek som äktapar, som föräldrar och som familj.

20. Vad gör Katolska kyrkan för de fattiga i världen?

I evangelierna talar Jesus om hur viktigt det är att vi tar hand om de fattiga. Jesus ser sig själv i de fattiga: "Det ni har gjort mot en av dessa mina minsta, det har ni gjort mot mig" säger han i Bibeln. Katolska kyrkan hjälper fattiga på olika sätt. Den katolska biståndsorganisationen Caritas är en av världens största hjälporganisationer och finns i nästan alla länder i hela världen. Det som är bra med Caritas är att organisationen i huvudsak består av människor som bor i det land som behöver hjälp och som därför vet vad som behöver göras, och som finns kvar på plats när media dragit vidare till nästa katastrofområde. Katolska kyrkan driver också många sjukhus och skolor i fattiga länder. Varje år samlar Kyrkan in många hundratals miljoner som går till att stödja biståndsprojekt, sjukhus och utbildning i fattiga länder. Här i Sverige samlar de flesta församlingar in pengar som går till fattiga och lidande människor i andra delar av världen. I många länder och i organisationer som FN arbetar Katolska kyrkan aktivt för att försöka förbättra situationen för de allra fattigaste genom att kräva sociala reformer och en rättvis fördelning av jord och rikedomar. Den så

kallade katolska socialläran understryker att alla människor har rätt till ett värdigt liv; en bra utbildning, en rättvis inkomst som man kan leva på och värdiga arbetsförhållanden.

21. Är det sant att Katolska kyrkan är rik?

Katolska kyrkan är rik på många sätt, men inte så rik på pengar som många tror. Det är sant att under en lång period i historien var Katolska kyrkan väldigt rik. Många människor skänkte pengar och egendom till Kyrkan. Tittar man på gamla kyrkor så är de ofta utsmyckade med både guld och juveler och fantastiska konstföremål. En del tycker att Kyrkan borde sälja en del av detta för att i stället skänka pengar till fattiga. Nu är det inte så enkelt, dessa konstverk är en del av vårt gemensamma kulturarv som alla bör ha möjlighet att få se. Genom historien har flera kända konstnärer utsmyckat våra katolska kyrkor. Ett av världens mest kända konstverk är Michelangelos takmålning i Sixtinska kapellet i Rom – men det går ju inte att sälja ett tak! Varje år samlas mycket pengar in till Katolska kyrkan. En del går till löner åt präster (här i Sverige tjänar en katolsk präst 8 000 – 10 000 kronor i månaden före skatt år 2007) och en del går till att restaurera alla fina kyrkor. Men det

mesta går till delar av kyrkan som behöver stöd. Så visst kan man säga att Katolska kyrkan är rik, men långt ifrån så rik på pengar som ett stort företag eller ett enda land.

22. Har djur samma värde som människor?

Eftersom vi är de enda skapade varelser som aktivt kan välja att älska Gud har vi ett särskilt värde för honom. Det hindrar inte att djuren är värdefulla och ska behandlas väl, både de djur som lever i sin naturliga miljö och de djur som vi har i våra hem eller som hålls för att vi ska få kött, mjölk och ägg osv. En människa som behandlar djur – eller natur - illa tar inte ansvar för skapelsens helhet. Precis som människan är skapad av Gud är djuren det också. Det gör var och en av dem till viktiga pusselbitar i det mönster som upprätthåller balansen i skapelsen. När en djurart dör ut, är det allt för ofta till följd av att människan inte tar sitt ansvar för naturen. Det här med ansvar är viktigt. Det är i grunden den stora skillnaden mellan djur och människor. Människan är skapad med en fri vilja vilket gör henne ansvarig för sina handlingar, till skillnad från djuren som är skapade att följa sina instinkter för att överleva i sin miljö. Genom att vi har ett

självständigt förnuft och en fri vilja har vi en unik plats i skapelsen, och det understryks i Bibeln att människan har ett särskilt ansvar för skapelsen. Vi kan planera långt i förväg och se följderna av våra handlingar på ett sätt som djur inte kan. Djuren är beroende av de beslut vi människor fattar, till exempel hur mycket föroreningar vi släpper ut i luft och hav. Påven Johannes Paulus II har sagt att djuren har själ. Den helige Franciskus predikade för djuren och varje år på hans helgondag, den fjärde oktober, brukar många katoliker världen över ta med sig sina djur till kyrkan för att få dem välsignade av prästen. Katoliker gör, till skillnad från till exempel judendomen och islam, ingen skillnad på "rena" och "orena" djur.

Genom att se på djuren kan vi lära oss mycket. En katts självständighet, men samtidigt beroende, en hunds trofasthet, våra smådjurs beroende av omvårdnad och kärlek. En ko som inte får det hon behöver sinar, djur som stängs in och tvingas bete sig mot sin natur kan bli antingen passiva eller mycket aggressiva. Allt detta säger något också om oss människor och vad som är bra och borde vara naturligt också för oss i relation inte bara till djur utan till andra människor och ytterst till Gud.

23. Vad händer efter döden?

Att tala om det som händer "efter" döden är inte lätt, eftersom tiden då upphör. Det är svårt att veta i detalj, men Jesus Kristus har genom sin död och uppståndelse gett oss ett hopp och en förtröstan på det eviga livet hos Gud. I samband med döden talar Katolska kyrkan om något som kallas skärselden, "reningen". Vi tror att det innebär att vi får se vad de handlingar vi gjort i livet fått för konsekvenser. Både det som varit bra och det som varit dåligt. Vi får se hur saker vi gjort, sagt eller låtit bli att göra har sårat och skadat både andra människor och hela skapelsen. Detta är nödvändigt för att vi ska kunna bli de hela människor som Gud vill att vi ska vara i himmelen. I domen, direkt efter döden, kommer vi att stå inför Gud själv och ansvara för de val vi gjort. Människans fria val innebär att hon kan säga och göra saker som helt skiljer henne från kärleken, dvs. från Gud. Eftersom det valet finns, finns också helvetet. Helvetet är ett tillstånd där vi är helt skilda från Gud. Det är viktigt att komma ihåg att Gud inte förutbestämt att någon ska hamna i helvetet. Även om vi människor ser att en person agerar kärlekslöst och gör mycket ont, kan vi inte döma den personen till helvetet. Det är Gud som dömer, inte människor.

24. Vad är viktigt för en katolik?

Relationen till den treenige Guden står i centrum för varje katoliks liv. Denna personliga relation kommer till uttryck i Kyrkans gemenskap, där höjdpunkten är söndagens mässa (se fråga 9). I mässan möter vi Gud på ett särskilt sätt och får ta emot Kristus själv under brödets och vinets gestalter. Den gåvan stärker vår tro, den ger oss hopp och den låter oss få del av Guds gränslösa kärlek. Tron på Gud innebär inte ett liv utan svårigheter och motgångar, men den skänker en förvissning om att vi är älskade och burna av Gud, att vårt liv är del av något större som vi får vila i.

I det dagliga livet försöker vi följa Tio Guds bud och det dubbla kärleksbudet: Älska Herren din Gud och din nästa som dig själv. Vi vill att se Kristus i våra medmänniskor och bemöta dem så som vi skulle bemöta honom. Att leva som vän till Kristus innebär också en respekt för hela Guds skapelse, för naturen, djuren och en solidaritet med vårt samhälle och världen runt oss. Jesus är vår konkreta förebild: Står jag upp för det som är sant och riktigt och vågar visa rättmätig vrede som han gjorde över orättvisor? Genom att be låter vi Gud bli en del av våra liv. När man är tyst och stilla kan man ofta i

sitt inre få visshet om hur man ska handla i en given situation. Som katoliker tror vi att alla människor har ett samvete och genom sitt förnuft möjlighet att träffa rätta val.

Kyrkans gemenskap och ledning ger oss det nödvändiga stödet till att forma vårt samvete så att vårt liv överensstämmer med Kristi vilja. Gemenskapen med den Gud som blivit människa för att rädda oss ger oss också mod i avgörande livsval; i öppenheten inför Gud kan vi lita på att aldrig bli övergivna, att vi aldrig är ensamma.

25. Hur blir man katolik?

Om man inte är döpt, blir man katolik genom dopet. Är man redan döpt och tillhör ett annat kristet samfund heter det att man konverterar till Katolska kyrkan. En vuxen person som ska döpas eller någon som ska konvertera behöver få undervisning i katolsk tro och personliga samtal med en katolsk präst, diakon eller en annan katolik innan man upptas i Katolska kyrkans gemenskap. Detta kan också ske i en liten grupp genom vuxenkatekumenatet.

Efter samtal med en präst väljer man en katolsk fadder, någon som kan hjälpa en att växa in i det katolska livet, sitta med under mässan några gånger för att förklara saker

och presentera en för andra i församlingen så att man naturligt växer in i gemenskapen. Faddern är med vid dopet, som är en speciell gudstjänst. Konverterar man är faddern också med vid upptagningen i Kyrkan som ofta sker inom ramen för en katolsk mässa. Inför en konversion måste man visa sitt dopintyg för prästen, samt att man gått ur det samfund man tidigare tillhörde. Man går även till bikt, så kallad generalbikt (då man bekänner alla allvarliga synder man kommer ihåg). Upptagningen innebär att offentligt bekänna att man delar den katolska tron med orden: "Allt som den heliga Katolska kyrkan tror, lär och förkunnar vara uppenbarat av Gud, det tror och bekänner jag". Sedan får man för första gången ta emot kommunionen, Kristi kropp och blod, i Katolska kyrkan.

Efter dopet konfirmeras man. Alla som konverterar måste konfirmeras, även om man är konfirmerad i något annat samfund. Till skillnad från i protestantiska samfund är konfirmationen ett sakrament i Katolska kyrkan, och det förmedlas oftast av biskopen själv.

Saknar du svar på någon fråga:

www.katolskakyrkan.se Stockholms katolska stifts hemsida.

www.kpn.se Katolska Pedagogiska Nämnden har många böcker om katolsk tro och lära.

www.fragaprasten.nu/ Här kan du ställa frågor och få svar om Katolska kyrkan.

www.caritas.se Den svenska grenen av det internationella katolska biståndsnätverket Caritas.

www.respektlivet.nu Katolsk rörelse för livet.

www.vatican.va Vatikanens officiella hemsida.

www.suk.se Sveriges Unga Katoliker är en av Sveriges äldsta ungdomsorganisationer.

www.justitiaetpax.se Den katolska Freds- och rättvisekommissionen.